

ACKERMANNÉ KELŐ KAMILLA

VICTOR GABRIELLA PEDAGÓGIAI NÉZETEI ÉS A DIÁKOK KÉPESSÉG- ÉS SZEMÉLYISÉGFEJLŐDÉ- SÉRE GYAKOROLT HATÁSA

Victor Gabriella evangéliumi pedagógiája a tanítónövendékek képesség- és személyiségfejlődését, valamint hitbeli növekedését támogatta. A tanítás mellett bibliakörök és diakóniai tevékenységek révén fejlesztette szociális érzékenységüket, miközben életkori, egyéni és nemi sajátosságaihoz igazított módszerekkel és példamutatással ösztönözte őket a keresztyén értékek szerinti fejlődésre. Munkássága a református tanítónő-identitás megújulásának fontos állomása volt.

Kulcsszavak: Kecskeméti Református Tanítónőképző, Victor Gabriella, evangéliumi pedagógia, lelki nevelés, tanulói képesség- és személyiségfejlesztés

Victor Gabriella pedagógiai nézetei és a diákok képesség- és személyiségfejlődésére gyakorolt hatása (Victor Gabriella's Pedagogical Views and Their Impact on Students' Skill and Personal Development). Victor Gabriella's evangelical pedagogy supported the development of her students' abilities and personalities, as well as their growth in faith. In addition to teaching, she developed their social sensitivity through Bible study groups and diaconal activities, while encouraging them to develop according to Christian values through methods and examples tailored to their age, individual characteristics, and gender. Her work was an important milestone in the renewal of the Reformed teacher identity.

Keywords: Kecskemét Reformed Teacher Training College, Gabriella Victor, Evangelical pedagogy, Spiritual education, Student skill and personal development

Bevezető

A tanulmány célja Victor Gabriella, a Kecskeméti Református Tanítónőképző tanárának nevelői szellemiségét és hatását vizsgálni, különös tekintettel a tanítónövendékek képességeinek kibontakoztatására. A kutatás alapját pedagógiai tárgyú publikációi, kéziratok tanulmányai, egodokumentumai, valamint az 1918 és 1938 között fennmaradt intézményi levéltári források képezik. Victor családi háttere – a magyar református egyház egyik ismert és elismert családjából származott – az evangéliumi értékrendszert képviselte. Ennek a szellemi közegnek vált fiatal korától képviselőjévé. E háttérre támaszkodva pedagógusi tevékenysége nemcsak a szakmai felkészítésre, hanem a személyiségformálásra és a növendékek egyéni tehetségének kibontakoztatására is kiterjedt, hozzájárulva ezzel az intézmény hosszú távú neveléstörténeti örökségéhez.

Victor Gabriella (1891–1971) tudományos pályáivének csupán néhány állomását villanjuk fel jelen tanulmányban, hiszen korábbi munkáinkban részletes leírását adtuk

pedagógiai munkásságának és teológiai törekvéseinek.¹ Életének első nagy állomása – melyre életrajzában, mint döntő befolyással bíró közegre hivatkozik – a Budapesti Németajkú Ev. Ref. Leányegyház és a Skót misszió, valamint az általa fenntartott Hold utcai iskola volt, ahol édesapja, Victor János tanított. A Németajkú Leányegyház története szorosan összekapcsolódott a református egyházban végbement ébredési folyamattal. A németajkú közösségben alakult ki először az igény a lelki újjászületésből fakadó társadalmi, szociális és diakóniai cselekvésre, mely munkaágak később a belmisszióban teljesedtek ki és intézményesültek. A zsidómisszió céljával Magyarországra érkezett skót misszió is hasonló célkitűzéseket fogalmazott meg, hangsúlyozva a bűnbánat, a megtérés és a Krisztusban való újjászületés szükségességét. Céljaikban közös vonás tehát a személyes hitélet megélésével az egyház belső megújítása, amely a misszióban teljesedik ki. Az angol-németajkú gyülekezet felekezeti jellegű volt.² Az itt szerzett tapasztalatok mélyen beépültek Victor Gabriella személyiségébe, aki nemcsak mint diák lehetett részese a közösség által fenntartott iskolának, hanem az iskola igazgatójának, Victor Ágostonnak unokahúgaként és tanár apja révén az iskola fenntartásának és működtetésének mindennapi terheibe és örömeibe is betekintést nyert. A Skót misszióban szerzett alapok tehát az újjászületés igénye, a mindennap megélt hitélet, a felekezeti gondolkodásmód, és a missziói szemlélet, mely kiegészült az iskolában diákként szerzett tapasztalatokkal.

A VI. számú állami tanítónőképzőben Nagy László szemléletmódja és módszertani igényessége hatott rá, mely meghatározta a tudományos kérdésekhez való átgondolt, több szempontú, tárgyilagos hozzáállását és állandó kutatási, valamint megújulási törekvését. Ez az alap elegendőnek bizonyult mind a nyelvészeti doktorátus letételéhez – melyet nyelvészeti és gyermektanulmányi kutatásai szintézisének is tekinthetünk³ –, mind a későbbi pedagógiai elvek megfogalmazásához, de teológiai magántanári értekezését is a módszertan tökéletesítésének igénye jellemez.⁴ Életének főműve az 1958-ban megjelent *Jézus a legnagyobb tanítómester* című tanulmány, melyben teológiai és pedagógiai ismereteinek birtokában tárja az olvasó elé Jézus jellemvonásait, tanításának tárgyát, pedagógiai módszertanát, végül mindezek alapján vonja le a keresztyén nevelővel kapcsolatos konzekvenciáit. A továbbiakban a szerző életútját és

¹ Ackermanné Kelő Kamilla: Református női sors és nőkérdés a 20. század első felében, I. rész, Victor Gabriella (1891–1971) élete és nőmozgalmakkal kapcsolatos álláspontja, *Studia Universitatis Babe-Bolyai Theologia Reformata Transylvanica*, LIX. évf., 2024/1, 121–140. <https://doi.org/10.24193/subbtref.69.1.07> (Letöltés: 2025. augusztus 13.); Ackermanné Kelő Kamilla: Szerkesztői előszó, in Ackermanné Kelő Kamilla (szerk.): *Victor Gabriella dr.: A megújuló újszövetségi teologia feladatáról és módszeréről*, Kézirat.

² Kovács Ábrahám: A budapesti református belmisszió központja, A Németajkú Ev. Ref. Leányegyház rövid története (1859–1912), *Egyháztörténeti Szemle*, XVII. évf., 2016/3, 3–24. [Link](#) (Letöltés: 2025. augusztus 13.)

³ Boróka Balázs: Early hungarian child language research: Gabriella Viktor's contribution. *Sixth International Workshop on the History of Speech Communication Research (HSCR 2024)* 20–21. September 2024, Budapest, Hungary. [Link](#) (Letöltés: 2025. február 10.)

⁴ Győri István: Megkésett opponensi értékelés, in Ackermanné Kelő Kamilla (szerk.): *Victor Gabriella dr.: A megújuló újszövetségi teologia feladatáról és módszeréről*, Kézirat.

spiritualitását figyelembe véve vizsgáljuk pedagógiai és teológiai műveiben a pedagógus személyiségére és a módszertanra vonatkozó gondolatokat. Kitüntetett figyelmet fordítunk a szociális képességek kibontakoztatásának kérdéskörére.

Evangéliumi alapú nevelés: a terminológiai különbségtétel indokoltsága

Mindenekelőtt indokolni szükséges, miért nevezzük Victor Gabriella pedagógiáját evangéliumi pedagógiának. A keresztyén pedagógia terminust vizsgálva megállapítható annak antropológiai, teológiai, neveléstani, személyiség-lélektani vetülete, valamint a szakirodalomban is önálló diszciplínaként jelenik meg.⁵ A keresztyén pedagógia állandósult szókapcsolatot konkrétabb kifejezéssel kívánjuk kiegészíteni – nem felváltani –, ezzel egyfajta tartalmi többletet létrehozva. A terminusok többlettartalommal való felruházásával Victor Gabriella maga is gyakran élt. Nem elégedett meg a köznap jelentéssel, a kifejezéseket adott kontextushoz igazította, személyes értelmezésben magyarázta. Így járt el például a „keresztyén ember” fogalmának meghatározásakor. Már 1926-ban kifejtette, hogy a keresztyén jelzőhöz nem elegendő pusztán a világnézet vagy a hitvallás. Értelmezésében a valóban keresztyén ember életében meglátszanak a keresztyénség erői, amelyen nem mást értett, mint Krisztus jellemet átformáló, újjáteremtő hatását.⁶ Hasonló megközelítést alkalmazott a „református tanító” kifejezés esetében is. Református tanítónak nem azt tekintette, aki magát a református egyházhoz tartozónak vallja, kálvinista őseire vagy környezetére hivatkozik, nem is azt, aki felekezeti iskolában tanít, hanem azt, „akinek egyéni, személyes életében is végbement a reformáció”.⁷ A keresztyén és az evangéliumi pedagógia közti különbségtételt jelen esetben azért tartjuk fontosnak, mert Victor Gabriella életművében hangsúlyosan jelenik meg az evangélium szerinti alapvetés, az antropológiai nézőpont, valamint a krisztusi elveknek megfelelő módszertan. Fontos megemlíteni, ez a pedagógia nem felekezetekhez kötött. Bár Victor Gabriella alapvetően a református iskolarendszer megújítását szorgalmazta, értékrendje felekezetközi, evangéliumi jellegű. A különbségtétel tehát teológiai és missziológiai célja, valamint tartalma alapján indokolt.

Spiritualitás, női identitás és önreflexió Victor Gabriella pedagógiájában

Victor Gabriella pedagógiai antropológiája a magyar református puritanizmus jellemvonásait hordozó, bibliai alapokon nyugvó spiritualitásából fakad. Kiindulópontja az

⁵ Pálhegyi Ferenc: *Útjelző táblák, Előadások a keresztyén pedagógiáról*, Budapest, Református Pedagógiai Intézet, 2001, 7; Rózsai Tivadar: Krisztus indulatával nevelni, *Theologiai Szemle*, 1973, 132–133.; Rédly Elemér: *Pedagógia keresztyén szemmel*, Győr, Győri Hittudományi Főiskola, 2006; Kaufmann, Stephen: *Tanítvány és tanítványa, Mit tanulhat mesterétől a Jézust követő pedagógus?* Budapest, ACSI Keresztyén Alapítvány, 2011.

⁶ Victor Gabriella: Modern keresztyén női típusok, A Kecskeméti Protestáns Egyesületben 1920-ban elmondott előadás, in Victor Gabriella: *Krisztus szolgálóleányai*, Kecskemét, Első Kecskeméti Hírlapkiadó- és Nyomda Rt. 1926, 15–27.

⁷ Victor Gabriella: *A református tanító feladatai*, Tahitótfalu, 1925, 9.

az egzisztenciális megállapítás, miszerint minden ember Isten gyermeke. Nevelési célként az evangélium megértését és elfogadását jelölte meg az „újjászületés” útján, majd ennek továbbadását a szolgálatban. Az evangéliumközpontú pedagógia feltételét nem az egyházi intézményben, hanem az „újjászületett” pedagógus személyében látta.

Victor Gabriella kritikával illette kora egyházi iskoláit, ahol az ismeretfeldolgozás dominanciája háttérbe szorította az érzelem-, az akarat- és a jellemformálás lehetőségét. Ugyanakkor az állami és egyházi tankönyvek, valamint tantervek közelítésével, sőt egységesítésével háttérbe szorultak az egyházi fenntartásból fakadó sajátos elvek. Ennek következtében az egyházi iskola ahelyett, hogy hű egyháztagokat, vagy – továbbmenve – hitvalló lelkeket nevelne, az egyházzal szembeni kritikus szemléletű fiatalokat bocsát ki, így nem tölti be azt a feladatát, mely célból a református iskolákat az egyház évszázadokkal ezelőtt életre hívta. Victor Gabriella a probléma gyökerét abban látta, hogy az egyházi oktatás elsődleges céljának az értelmi képességek fejlesztését tekinti, miközben valódi feladatának az egyházért felelősen cselekvő, Isten akaratát ismerő és azt cselekedni kész személyiségek nevelését kellene tekintenie.⁸ Ehhez a gondolathoz szorosan kapcsolódik, hogy a tanító önképzésének iránya a Szentírás tanulmányozásán keresztül a vallásos jellem fejlesztése.

Hangsúlyozta, hogy a keresztyén pedagógus, aki maga is tanítvány, képes csak Krisztust követni tudó és akaró tanítványokat nevelni. Ebben a küldetésben azonban soha nincs egyedül a hívő, hiszen a Mester maga ígérte, hogy „veletek vagyok minden napon a világ végezetéig” (Mt 28,20).

A keresztyén pedagógus az örökkévalóság számára nevel, így munkája a szolgálat dimenzióját ölti. E gondolatvilág szoros kapcsolatban állt a belmisszió egyik alapkérdésével, az önfeláldozás problematikájával. Forgács Gyula (1879–1941), a belmisszió hazai jeles képviselője 1925-ben úgy fogalmazott, hogy a krisztusi erők kibontakozásának feltétele az önfeláldozás. Ennek eredményeként valósul meg az isteni terv, mások üdvösségre jutása, amely – Forgács értelmezésében – minden keresztyén ember küldetése.⁹ Forgács gondolatával összhangban, Victor az önfeláldozást a szeretetből fakadó, másoknak szánt életként határozta meg, mely a női identitásban kiemelt szerepet kap, legszembetűnőbben az anyaságban, de azon túl is, minden nőre jellemző. Az örök női szolgálat célja tehát, mások boldogságának elősegítése.¹⁰ E felfogás szerint a tanítónői hivatás lényege a szeretet átadása, mások boldogságának előmozdítása az „újjászületésre” segítség által, ugyanakkor a nevelő képessé válik terhei transzcendens megosztására.

Victor Gabriella gyakorlatában mindez úgy fejeződött ki, hogy a nehezen kezelhető, korabeli terminussal „rossz” gyermekekre az isteni kegyelem megmentő bizalmával tekintett. Bár nem zárta ki a fenyegetés szükségességét, hangsúlyosabbnak tartotta a pozitív tulajdonságok erősítését és a megbocsátás gyakorlati tanítását. Pedagógiai

⁸ Uo., 6–9.

⁹ Forgács Gyula: *A belmisszió és cura pastoralis kézikönyve*, Pápa, 1925.

¹⁰ Victor Gabriella: *A szolgálat pszichológiája*, Kézirat, DRE. RL. C/147. é.n.

optimizmusáról tanúskodik az a gondolatmenete, hogy ha a pedagógus egy gyermekkel kapcsolatban úgy érzi, hogy minden eszköze és nevelő hatása csődöt mondott, a gyermekért elmondott imái akkor is felszállnak a Mindenhatóhoz. Ennek illusztrációja a naplójában 1927. október 27-én lejegyzett eset. Ebben az időben Victor Gabriella öt tanítónőképzős növendéknek biztosított szállást otthonában, akik közül az egyik elloptott egy pengőt társától. Bár Victor gyanította, hogy ki lehet a tettes, nem volt rá bizonyítéka. Imádságban vitte Isten elé a kérdést, és türelemmel várt. A vasárnapi úrvacsoráról az érintett diák megtörve tért vissza a szállásukra és bevallotta nem csak a lopást, hanem az összes korábban elkövetett vétékét is. Victor a diákokkal együtt imádkozott a lány számára bűnbocsánatért, és hálás szívvel állapította meg, hogy ő és társai is megbocsátottak neki. Otthonának megnyitása és e tapasztalat a keresztyén pedagógia mellérendelő viszonyrendszerére utal, melyet Kaufmann a házigazda-vendég kontextusba helyezett. Értelmezésében a házigazda nevelőnél vendég státuszban van a gyermek.¹¹ Ebben a viszonyban nincs helye a félelemnek, vagy a megszegyenítésnek, a kölcsönös tisztelet, az érdeklődő, és elfogadó szeretet jellemzi.¹² Mindez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a pedagógusnak nem faladata magatartási normákat, vagy értékrendet felmutatni a gyermekek számára. Pálhegyi Ferenc a pásztor szimbolikával élt, melyben a „legeltetés” egyszerre a lelki és szellemi táplálás, vagyis a nevelőnek a szakmai felkészültségén túl igyekeznie kell a bibliai zsinórmérték szerinti személyiségformálásra törekedni.¹³ A megbocsátás gyakorlatának példamutató tanítása ebben az esetben ezt a nevelőhatást jelenti.

Mindazonáltal Victor Gabriella pedagógiája nem volt mentes a kritikáktól. Többször érték bírálatok a fegyelmezés hiánya miatt, különösen Imre Sándor részéről, aki ebben az időben az egyházkerület tanítóképzőinek felügyelőjeként évente kétszer látogatta meg az intézményt. Óralátogatásai után több ízben fejezte ki elégedetlenségét a tanulók fegyelmezésének módszertani hiányosságaival kapcsolatban. A legösszintébb válaszokat ezekre az észrevételekre Victor Gabriella naplójába rögzítette. Victor, aki jól ismerte magát, és gyakorta jegyezte le önreflexióit, tudta, hogy akkor büntet és bánik szigorúbban a diákokkal, amikor ideges vagy kimerült, ilyenkor – saját megfogalmazásában – a „rosszabbik énje” kerekedik felül. Úgy gondolta, hogy ezen a szigorúságon nincs áldás. Ha Isten szigorú személyiséggel akarta volna őt a pályán látni, akkor a „jobbik énje” jellemzője lenne a szigor.¹⁴

Személyes írásaiban gyakran jelenik meg a tudományos kutatás és a gyakorlati nevelés közti feszültség, valamint az a törekvés, hogy szakmai elismertségét az oktatáson túli tudományos tevékenységekkel is megalapozza. Tanári munkáját Istentől kapott feladatként, misszióként értelmezte, mely sem helyhez, sem emberekhez nem kötődött.¹⁵ Elhívásának részleteit nem hagyta ránk egyik egodokumentumában sem,

¹¹ Kaufmann: *Tanítvány és tanítványa*, 20–21.

¹² vö. 1Ján 4,18a.

¹³ Pálhegyi: *Újtelző táblák*, 120.

¹⁴ Victor Gabriella: *Napló*, 1927. október 3.

¹⁵ Uo., 1930. december 2.

így nem derül ki, hogy miért nem a világi tudományos pályát választotta. Az életút egészét tekintve látható, hogy az írói, tanári, kutatói, előadói, fordítói, konferencia-szervezői tevékenysége kontraproduktívvá vált. Az iskolán kívüli tevékenységekhez érdeklődésén és tudományos ambícióin kívül az elismerés miatt ragaszkodott, úgy vélte, mind Imre Sándor, mind a tanári kar megbecsülését akkor élvezheti maradandóan, ha a pedagógiai munkán túli tevékenységeiben is eredményeket ér el. Mindenesetre levonta a konzekvenciákat: csak azt becsülik meg mások, aki biztos magában, aki tisztában van saját értékeivel. Néhány évvel később ennek érdekében egy birtok-hiány jegyzéket készített magáról.¹⁶ Témánk szempontjából e jegyzéknek egy elemét érintjük csupán.

Victor női mivoltát egyszerre élte meg kihívásként és erőforrásként. Egyrészt kuriózumként tekintett saját tudományos érdeklődésére és forráskutatásaira, másrészt hiányosságként élte meg a logikai és szintetizáló készségek hiányát. Ezzel párhuzamosan tudományos ambíciói állandó belső küzdelemben álltak a házasság és anyaság beteljesületlen vágyával.¹⁷

Bár Victor Gabriella emberképe bibliai antropológiai alapokon állt, tükrözte a feminizmus korabeli törekvéseit, melyek megjelentek a kálvinista nőideál változásában is.¹⁸ Victor reflektált kora nőkérdéssel kapcsolatos egyháztársadalmi vitáira. Nyelvész doktorként tudományos igényességgel közelített a nevelési és lélektani folyamatok felé is. Kutatta a tizenéves lányok fejlődéslélektani jellemzőit, az életkori sajátosságokhoz igazította az internátusi napirendet, az oktatás módszertanát, valamint az egyházi jelleghez fűződő gyakorlatot. A lelkivilág nyolc jellemvonásának meghatározásával nemcsak leírást adott a fiatal lányok lelki szükségleteiről, hanem a jellemfejlesztés módszertani lehetőségeire is rámutatott.¹⁹ Pedagógiáját tehát a bibliai zsinórmértékhez igazodás mellett az életkori, egyéni, és nemi sajátosságok figyelembevétele jellemezte. Victor a lányok szociális érzékenységének fejlesztésére és lelki egészségüknek mások felé nyújtott segítség révén való erősítésére törekedett, ezért a tanítónőképzőben működő egyesületi misszió keretében a városi árvák és szegények támogatására, vagyis a diakónia gyakorlására buzdította növendékeit. Így valósult meg az egyéni boldoguláson túlmutató tágabb társadalmi érdek előtérbe kerülése.

¹⁶ Uo., 1931. március 13.

¹⁷ Ackermanné Kelő: *Református női sors és nőkérdés a 20. század első felében, I. rész, Victor Gabriella (1891–1971) élete és nőmozgalmakkal kapcsolatos álláspontja*, 121–140.

¹⁸ Sára Szabó Katalin: *A református nő a 19. század végétől az 1930-as évekig – a belmissziói mozgalom hatása a nők egyházi működésére*, Doktori disszertáció, Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem, 2010. [Link](#) (Letöltés: 2024. január 20.); Sára Szabó Katalin: *Nőkép a református sajtó tükrében, 1867–1918, Egyháztörténeti Szemle*, II. évf., 2001/2, 3–34. [Link](#) (Letöltés: 2024. január 19.)

¹⁹ Ackermanné Kelő Kamilla: *Református női sors és nőkérdés a 20. század első felében, II. rész, Victor Gabriella női vonatkozású művei*, *Studia Universitatis Babes-Bolyai Theologia Reformata Transylvanica*, LIX. évf., 2024/2, 98–111. <https://doi.org/10.24193/subbtref.69.11.05> (Letöltés: 2025. augusztus 13.)

Pedagógiai hatás és lelki kibontakozás az intézményi gyülekezetben

Victor Gabriella pedagógiai munkájában a diákok lelki és képességbeli fejlődése állt a középpontban. Elsődleges célja a gyülekezetalapítás és a református identitás formálása volt, amelyet tanári, majd későbbi nőszövetségi utazótitkári tevékenysége során egyaránt érvényesített. A tanítónőképző növendékeit az iskolai gyülekezet tagjainak tekintette, és az intézményt a városi gyülekezet keretei között értelmezte, így pedagógiai tevékenysége szoros összefüggésben állt a belmisszióval és a diakóniai szolgálattal. A két világháború közötti időszak változásai, a társadalmi és politikai válságok, valamint a református ébredési mozgalom belső kritikái a belmisszió és a diakóniai tevékenységek kiteljesedéséhez vezettek. Victor a tanítónőképzőben összekapcsolta a lelki ébredés érdekében végzett munkát a gyakorlati szolgálattal: bibliaköröket, vallásos estéket, áhítatokat, szeretetvendégségeket, konferenciákat szervezett, és a diákokat bevonta a városi és vidéki karitatív tevékenységekbe. E gyakorlat révén a hallgatók tudása, szociális érzékenysége és szolgálatkészsége fejlődött, miközben a keresztyén értékrend szerinti személyiségformálás, a példamutatás és az imádság révén lelki érettségük is kibontakozott. Már 1918-ban, a kecskeméti tanítónőképzőbe érkezve, az internátus vezetésével a diákok szellemi életének formálására is felkérték, ahol rendszeres bibliaórákat tartott, és külön felkészítette az évfolyamszintű biblia-körök vezetőit. Tematikus bibliaórái során olyan témákat dolgozott fel, mint Jézus példázatai, a Biblia nőalakjai, a Mester jelleme, valamint Jézus Krisztus nevelői módszerei, így a hallgatók ismeretei és lelki érzékenységük egyaránt fejlődött.

Victor pedagógiai munkája a diakóniát is integrálta: a diákok részt vettek a városi árvák és szegények támogatásában, a karácsonyi vásárokon, a tanya- és börtönmiszióban, a vasárnapi iskolai szolgálatokban, valamint az iratterjesztésben, így a tanítónőképző növendékei gyakorlati tapasztalatot szereztek a szolgálat pszichológiájáról, a vezetettség élményéről és a keresztyén elkötelezettség gyakorlati megvalósításáról. Ezen túl Victor ösztönözte a diákok részvételét az országos és városi diákkonferenciákon is, ahol a keresztyén élet társadalmi vonatkozásairól adott elő, és külföldi belmissziós szakemberekkel biztosította a pedagógiai és módszertani tudásbővítést. Mindezek révén Victor Gabriella pedagógiai tevékenysége egyszerre szolgálta a diákok képesség- és személyiségfejlődését, valamint lelki érettségük kibontakozását a bibliai és keresztyén értékek mentén.

Victor Gabriella pedagógiai módszerei az életkori, egyéni és nemi sajátosságok figyelembevételén alapultak, és példamutatásával, imádságos neveléssel ösztönözte a fiatalokat a keresztyén értékek mentén történő fejlődésre. Az általa vezetett pedagógiai és missziós munka multiplikatív hatásrendszert hozott létre: a gyülekezeti, iskolai és városi közegben szerzett tapasztalatok révén a református értékek a diákok életén keresztül a tágabb társadalomhoz is eljutottak, hozzájárulva a nők lelki és közösségi fejlődéséhez, valamint a református identitás fenntartásához. Munkássága így nemcsak a növendékeket, hanem az intézményt és tágabb értelemben a közösséget is hosszú távon formálta.

Irodalomjegyzék

- Ackermanné Kelő Kamilla: Református női sors és nőkérdés a 20. század első felében, I. rész, Victor Gabriella (1891–1971) élete és nőmozgalmakkal kapcsolatos álláspontja, *Studia Universitatis Babes-Bolyai Theologia Reformata Transylvanica*, LIX. évf., 2024/1, 121–140. <https://doi.org/10.24193/subbtref.69.1.07>
- Ackermanné Kelő Kamilla: Református női sors és nőkérdés a 20. század első felében, II. rész, Victor Gabriella női vonatkozású művei, *Studia Universitatis Babes-Bolyai Theologia Reformata Transylvanica*, LIX. évf., 2024/2, 98–111. <https://doi.org/10.24193/subbtref.69.11.05>
- Ackermanné Kelő Kamilla: Szerkesztői előszó, in Ackermanné Kelő Kamilla (szerk.): *Victor Gabriella dr.: A megújuló újszövetségi theologia feladatáról és módszeréről*, Kézirat.
- Boróka Balázs: Early hungarian child language research: Gabriella Viktor's contribution. *Sixth International Workshop on the History of Speech Communication Research (HSCR 2024)* 20–21 September 2024, Budapest, Hungary. [Link](#)
- Forgács Gyula: *A belmisszió és cura pastoralis kézikönyve*, Pápa, 1925.
- Győri István: Megkésett opponensi értékelés, in Ackermanné Kelő Kamilla (szerk.): *Victor Gabriella dr.: A megújuló újszövetségi theologia feladatáról és módszeréről*, Kézirat.
- Kaufmann, Stephen: *Tanítvány és tanítványa. Mit tanulhat mesterétől a Jézust követő pedagógus?* Budapest, ACSI Keresztény Alapítvány, 2011.
- Kovács Ábrahám: A budapesti református belmisszió központja. A Nemetajkú Ev. Ref. Leányegyház rövid története (1859–1912), *Egyháztörténeti Szemle*, XVII. évf., 2016/3, 3–24. [Link](#)
- Pálhegyi Ferenc: *Útjelző táblák. Előadások a keresztyén pedagógiáról*, Budapest, Református Pedagógiai Intézet, 2001.
- Rédly Elemér: *Pedagógia keresztyén szemmel*, Győr, Győri Hittudományi Főiskola, 2006.
- Rózsai Tivadar: Krisztus indulatával nevelni, *Theologiai Szemle*, 1973, 132–133.
- Sárai Szabó Katalin: *A református nő a 19. század végétől az 1930-as évekig – a belmissziói mozgalom hatása a nők egyházi működésére*, Doktori disszertáció, Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem, 2010. [Link](#)
- Sárai Szabó Katalin: Nőkép a református sajtó tükrében, 1867–1918, *Egyháztörténeti Szemle*, II. évf., 2001/2, 3–34, [Link](#)
- Victor Gabriella: *Napló*, 1927. október 3., 1930. december 2., 1931. március 13.
- Victor Gabriella: *A református tanító feladatai*, Tahitótfalu, 1925.
- Victor Gabriella: Életrajz, in Ackermanné Kelő Kamilla (szerk.): *Victor Gabriella dr.: A megújuló újszövetségi theologia feladatáról és módszeréről*, kézirat.
- Victor Gabriella: Modern keresztyén női típusok, A Kecskeméti Protestáns Egyesületben 1920-ban elmondott előadás, in Victor Gabriella: *Krisztus szolgálóleányai*, Kecskemét, Első Kecskeméti Hírlapkiadó- és Nyomda Rt. 1926, 15–27.
- Victor Gabriella: *A szolgálat pszichológiája*, Kézirat, DRE, RL. C/147. é.n.

A tanulmány szerzője:

Ackermanné Kelő Kamilla mesteroktató

Károli Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Kar

Pedagógusképző Intézet

kelo.kamilla@kre.hu

<https://orcid.org/0009-0003-7441-7765>